

ELS ACTES DE PROCLAMACIÓ REIAL A MATARÓ. UNA APROXIMACIÓ AL CERIMONIAL DE LA FESTA

DRA. ALEXANDRA CAPDEVILA MUNTADAS

Resum

La present comunicació té per objectiu aproximar-se als actes de proclamació reial de Lluís I, Ferran VI, Carles III i Carles IV a Mataró. En concret, en el decurs de l'estudi s'analitza el ritual, l'itinerari de la comitiva, les formes com es va vehicular la participació del conjunt de la societat, és a dir des de les classes populars, passant pels gremis, la jerarquia eclesiàstica, les classes més benestants i les autoritats municipals. Des del punt de vista de les fonts primàries emprades, la investigació es fonamenta en el buidatge del llibre d'acords de l'Ajuntament de Mataró, així com les cròniques que es van elaborar amb motiu d'algunes de les proclamacions reials i la consulta de la bibliografia existent.

Paraules claus

Festa, cerimònies reials, Mataró, Borbons, Segle XVIII, imatge, arquitectura efímera, societat estamental

Introducció

Segons la UNESCO, el patrimoni cultural immaterial fa referència als usos, les representacions, les expressions, els coneixements i les tècniques —juntament amb els instruments, els objectes, els artefactes i els espais culturals que els són inherents— que les comunitats, els grups i, en alguns casos, els individus reconeixen com a part integrant del seu patrimoni cultural.¹

Per tant, les festes, els rituals, les cerimònies, les representacions, les escenificacions, les manifestacions musicals o sonores, així com les formes de sociabilitat col·lectiva i d'organització social constitueixen alguns dels exemples a través dels quals es visibilitza i materialitza el patrimoni cultural immaterial.

Així doncs, en el marc d'aquesta XIII Trobada d'entitats de recerca local i comarcal del Maresme centrada en l'estudi d'aquest tipus de patrimoni, el propòsit de la present comunicació consistirà en aproximar-se als rituals i actes festius que es van organitzar a Mataró amb motiu de la proclamació dels reis Lluís I al 1724, Ferran VI al 1746, Carles III al 1759 i Carles IV al 1789.

Sens dubte, la festa ha desvetllat en els últims decennis un gran interès historiogràfic. Diferents disciplines, com ara la sociologia, l'antropologia, la història de la cultura i de

¹ <https://ich.unesco.org/es/que-es-el-patrimonio-inmaterial-00003> [Consulta: 17 de març de 2019]

l'art, s'han aproximat a aquesta temàtica amb l'objectiu d'analitzar els comportaments col·lectius, els cerimonials i les arquitectures efímeres.

Dins del conjunt de commemoracions possibles, les festes reials adquireixen una rellevància especial per la seva magnificència i esplendor, així com també per la seva gran complexitat atesa la seva doble dimensió. Per una banda, hi ha la festa oficial que manifesta el poder en la seva més alta instància i que compta amb la representació institucional de les principals autoritats civils, militars i religioses. Però, per altra banda, es desplega una altre tipus de festa de caire més popular que aplega el conjunt de la societat a través de les incorporacions gremials i amb la participació més o menys entusiasta del poble.

A la comarca, disposem d'alguns treballs que han aprofundit des d'un punt de vista polític al cerimonial articulat arran de les visites reials² o als actes de proclamació dels monarques Lluís I³ i Carles III⁴. D'aquí doncs la singularitat del treball que presentem, ja que pretén defugir de les connotacions polítiques i focalitzar-se en l'anàlisi del ritual, l'itinerari de la comitiva, les formes com es va vehicular la participació de les classes populars, els gremis, la jerarquia eclesiàstica, les classes més benestants i les autoritats municipals en aquests esdeveniments lúdics.

Per assolir aquest objectiu serà objecte d'estudi el llibre d'acords de l'Ajuntament de Mataró, així com les cròniques que es van elaborar amb motiu d'algunes de les proclamacions reials.⁵ Malgrat que aquests dietaris constitueixen sovint el màxim exponent de la paraula escrita posada al servei de la propaganda oferint sempre una imatge afavoridora del poder, constitueixen una font molt valuosa per la minuciositat i el detallisme de les seves descripcions.

Els actes de proclamació reial. Cerimònia i ritual festiu

Les anomenades festes reials acostumaven a seguir un patró molt determinat: recepció de la cèdula reial per part de l'ajuntament, comunicació de la notícia als membres del

² JOAQUIM LLOVET, «Elisabet Cristina de Brunswick-Wolfenbüttel i de Lüneburg», *Fulls del Museu Arxiu de Santa Maria*, núm. 109 (Mataró 2014), 7-11. JOAQUIM LLOVET, *Mataró dels orígens de la vila a la ciutat de Contemporània* (Madrid 2000), 260-263 ALEXIS SERRANO, «Consideracions sobre Elisabet Cristina de Brunswick-Wolfenbüttel en el tres-cents aniversari de la seva estada a Mataró», *XXV Sessió d'Estudis Mataronins 2008* (Mataró 2009). XAVIER AMAT, *Elisabet Cristina de Brunsvic. La reina dels catalans a Mataró. Juliol de 1708* (Mataró 2014).

³ JOAQUIM LLOVET, *Mataró dels orígens*, 279-280. ALEXANDRA CAPDEVILA MUNTADAS, «La proclamació del rei Lluís I a Mataró. Festa oficial i festa popular», *V Jornades d'Història i Arqueologia Medieval del Maresme* (Argentona 2011). ALEXANDRA CAPDEVILA MUNTADAS, «El jurament al rei després de les Noves Plantes. Un instrument d'entreteniment i de propaganda política», *IX Congrés de la Coordinadora dels Centres d'Estudis de Parla catalana. Després de les Noves Plantes: canvis i continuïtats a les terres de parla catalana* (Cervera 2014).

⁴ FRANCESC CABANYES, «Full d'història mataronina. Proclamació de Carles III», *Diari de Mataró*, 21 i 22 gener 1929. JOAN ESQUERRA TUÑI, «La proclamació del Carles III a Mataró», *Fulls del Museu Arxiu de Santa Maria*, núm. 16 (Mataró 1983), 15-22. JOAQUIM LLOVET, *Mataró dels orígens*, 279-280.

⁵ Biblioteca Universitat de Barcelona (=UB). Secció reserva 07C-239/4/22-10. «Breve noticia de los alegres jubilos con que la ciudad de Mataró solemnizo la proclamacion de la magestad del rey nuestro señor Don Luis Primero (que Dios guarde) y levantamiento del Pendon en su Real Nombre, el dia 26 de marzo del 1724». Arxiu Comarcal del Maresme (=ACM). ACM70-36- T2-2468 «Crònica de les festes oficials i populars organitzades per l'Ajuntament de Mataró per la proclamació i Alçament dels Reials Pendons del rei Carles III».

consistori i als gremis a través de les reunions formals i al poble mitjançant un pregó, encàrrec de la construcció d'un real pendó i vestits pels reis d'armes, els macers, el corregidor, els regidors i el personal subaltern si era necessari i l'organització dels diferents actes festius.

Quant a la festa, tot i la seva absència física, el monarca esdevenia el protagonista principal d'aquest esdeveniment. Una comitiva integrada per les autoritats municipals, militars i religioses de la ciutat acompanyava al representant del rei. En el decurs del seu recorregut pels principals carrers de la població, el seguici podia admirar les decoracions efímeres creades pels gremis i es trobava amb la població que s'havia congregat per contemplar aquests ornaments i participar de la festa. D'aquesta manera, malgrat que tothom tenia assignat el seu rol les proclamacions reials constituïen com molts altres actes lúdics de caire popular un mitjà a través del qual tothom participava com si formés part d'una obra.

L'entrada reial, pública i solemne era hereva d'una llarga i rica tradició que tenia les seves arrels a l'antiguitat i que havia estat forjada al llarg dels segles medievals. Com a conseqüència dels Decrets de la Nova Planta es va passar de l'entrada com a seducció recíproca entre el rei i la ciutat a un simple acte de presa de possessió.

En el cas català, es considera que va tenir un component de control de la monarquia absoluta sobre tots els seus dominis i no només en un sentit merament simbòlic de presència, sinó també en la pràctica en allò que tenia de visita d'inspecció i per la càrrega econòmica que imposava la seva organització i realització que sempre corria a càrrec de les arques municipals i les corporacions gremials, tal com indica Pérez Samper.⁶

Malgrat aquesta nova situació política, la proclamació reial va continuar sent utilitzada pel poder establert per emfasitzar la seva magnificència i l'abast de la seva potestat. Precisament, en aquesta nova conjuntura, la festa va ser instrumentalitzada com una eina per a l'exaltació de la monarquia. La corona decidia com s'havia d'organitzar i com s'havia de desenvolupar l'esdeveniment. En aquest sentit aquests tipus d'actes constituïen una expressió d'un poder únic i absolut parafrasejant a Monteagudo.⁷

Ara bé, aquestes funcions només es van realitzar a les capitals de corregiment. Per tant, de tot el conjunt de localitats de la comarca només Mataró complia aquest requisit.

A continuació, analitzarem cadascun dels elements que formaven part del cerimonial del jurament reial, com són la recepció de la carta en què s'informava de la necessitat d'organitzar un acte de proclamació, la planificació de l'esdeveniment i la distribució de les tasques entre el consistori i les institucions gremials, la decoració dels carrers, així com l'itinerari de la comitiva i el jurament al rei. Tot plegat amb l'objectiu de mostrar fins

⁶ MARIA ÀNGELES PEREZ SAMPER, «Les festes reials a la Catalunya del Barroc», *El Barroc català. Actes de les jornades celebrades a Girona els dies 17, 18 i 19 de desembre de 1987* (Barcelona 1989), 360-375.

⁷ M PILAR MONTEAGUDO REBLEDO, «El Poder monàrquic. Festes reials i imatge de la monarquia a la València del segle XVIII», *Bulletí de la Societat Catalana d'Estudis Històrics*, núm. 6 (Barcelona 1995), 181-188.

a quin punt es va tendir a reproduir el mateix tipus de cerimonial i copsar com per mitjà d'aquests esdeveniments tota la societat hi participava, tot i que cadascú des del rol que tenia assignat.

La recepció de la carta en què es comunicava la designació del monarca i s'instava que se celebrassin els actes de proclamació del nou rei constituïa el tret de sortida per a la posada en marxa d'aquest esdeveniment. Així, tant en els llibres d'acords de la universitat de Mataró, com en les cròniques es fa incís en aquesta comunicació oficial. Si al 1724 el comte de Montemar va ser l'encarregat de traslladar al consistori la necessitat de jurar fidelitat a Lluís I, al 1759 ho va fer la reina mare i tant al 1746 com al 1789 va córrer a càrrec del flamant monarca.

Una vegada rebuda la notificació reial, el segon pas era acatar l'ordre i procedir a l'organització de l'esdeveniment. Així, l'Ajuntament acostumava a convocar a les confraries i gremis de la ciutat per tal d'informar-los i encarregar-los el guarniment dels carrers i places per on havia de passar la comitiva.

En tots els juraments reials analitzats la intervenció de les corporacions gremials va ser decisiva, ja que van rebre la tasca de decorar els diferents carrers per on havia de transitar la comitiva. Així, en el llibre d'acords municipals consta com amb motiu de la proclamació de Carles III l'ajuntament va transmetre als gremis i a les confraries la comesa d'«entoldar por la Proclamación de nuestro catholico monarca, el Señor Don Carlos tercero, para el dia que se les avisara».⁸

Si els carrers eren engalanats pels gremis i confraries, a l'ajuntament li pertocava tenir cura dels uniformes dels càrrecs oficials i la confecció del pendó reial. En el cas del jurament de Lluís I, al 1724, el consistori va encarregar la confecció d'un real pendó, vestits pels reis d'armes, els macers, el corregidor, els regidors i el personal subaltern. Seguint la Reial Pragmàtica, es va acordar que els vestits dels regidors «fuesen de paño negro el mas fino que se encontrasse, y con poca distinción el de los Oficiales Subalternos».⁹

Per la seva banda, els dels reis d'armes «eran assi mismo de damasco carmesí, bordadas de una, y otra parte las Armas de su Magestad, de la misma manera, que las del Real Pendon; y los caparazones de los cavallos, en que avian de ir, se hizieron de tafetán doble carmesí, guarnecidos de oro, y en ellos bordadas las armas del rey nuestro señor, y ciudad».¹⁰ En aquest cas, calia fer-ho tot de nou per ser un cerimonial totalment inèdit.

Respecte al 1746, per estar de dol per la mort de Felip V, la indumentària dels regidors va ser: casaca amb sis botons, calçons de baieta folrada de negre, jupa de llaneta negra,

⁸ ACM70-1-T2-600. Llibre d'acords municipals, 13 de setembre de 1759. CABANYES, «Full d'història mataronina».

⁹ Biblioteca UB. Secció reserva 07C-239/4/22-10, 4.

¹⁰ Biblioteca UB. Secció reserva 07C-239/4/22-10, 4.

mitges de llana, toquilla al capell, espasa, corbata blanca, pols als cabells i sabates amb tapetes.¹¹

En el jurament de 1759 es va encomanar només l'elaboració del vestuari dels regidors que segons es desprèn de les descripcions de les fonts consultades no va patir canvis substancials respecte al de 1724.¹² Quelcom semblant es va produir amb el de 1789, ja que l'Ajuntament va resoldre encarregar la confecció d'uns uniformes per als regidors i altres capitulars amb les casaques corresponents, capells, mitges, botins i unes insígnies del càrrec noves.¹³

Per mitjà del pregó, el consistori comunicava el dia i l'hora de la proclamació, exhortava a tots els mataronins a participar-hi activament i establia unes mínims normes d'actuació. Entre les mesures, cal destacar com al 1759 es recordava als gremis i a les confraries que tinguessin els carrers engalanats i al mateix temps es requeria als veïns de les cases per on havia de circular la comitiva que decoressin les façanes dels seus habitatges. En cas d'incompliment serien amonestats amb una multa de 10 lliures.¹⁴ En el cas de la proclamació de Ferran VI, cal destacar la crida a què ningú toqués els guarniments i la prohibició de tirar coets durant l'acte de jurament.¹⁵

Pel que fa a la proclamació reial, cal advertir que la mecànica era gairebé idèntica tal com es pot apreciar en alguns estudis centrats en l'anàlisi del cerimonial seguit a diferents poblacions¹⁶ i les anotacions localitzades en els llibres d'acords.¹⁷ La comitiva sortia de l'ajuntament i es dirigia cap a la plaça major o aquell enclavament neuràlgic de la localitat on estava previst que tingués lloc la primera proclamació. A continuació, es reprenia el seguici per dirigir-se al segon i tercer lloc d'aclamació. Posteriorment, el tinent del corregidor o un altre funcionari reial instal·lava el pendó reial en una de les finestres del consistori.

En cadascun dels tres espais s'acostumava a habilitar una tarima de fusta decorada amb alguns guarniments i destinada a acollir als membres de la jerarquia eclesiàstica, als cavallers, aquells que disposaven de privilegi militar i les autoritats municipals. En aquest cas, copsem com tot i compartir aquest esdeveniment amb les classes populars, ells es situaven en una posició més elevada. En el transcurs de la proclamació, es llegien les frases protocol·làries, s'agitava el pendó reial i s'aclamava al nou monarca mitjançant el ritual exportat de Castella.

¹¹ JOAQUIM LLOVET, *Mataró dels orígens*, 280. ACM70-1-T2-598. Llibre d'acords municipals, 16 d'agost de 1746.

¹² ESQUERRA, «La proclamació del Carles III».

¹³ JOAQUIM LLOVET, *Mataró dels orígens*, 279-290.

¹⁴ ACM70-1-T2-600. Llibre d'actes de les sessions de ple de l'Ajuntament de Mataró, 26 de setembre de 1759.

¹⁵ ACM70-1-T2-598. Llibre d'acords municipals, 19 de setembre de 1746.

¹⁶ CAPDEVILA, «El jurament al rei després de les Noves Plantes».

¹⁷ «Ha acordado el dicho ayuntamiento ejecutarla en el modo y forma estilado en las proclamaciones practicadas por los reyes nuestros sres don Luis primero, Fernando sexto» ACM70-1-T2-600, 30 de setembre de 1759.

La comparativa dels juraments reials a Lluís I, Ferran VI, Carles III i Carles IV a Mataró revela que en tots els casos es va reproduir el mateix esquema i que l'acte de jurament reial va tenir lloc als mateixos indrets: la plaça Gran, la Riera davant la casa del corregidor i, finalment, a l'Ajuntament.

La selecció d'aquests espais no era arbitrària. Es tractava de buscar aquells enclavaments que poguessin congrega el màxim de gent possible. Precisament, els actes de proclamació reial evidencien de forma nítida el seu caràcter transversal. Al voltant del procés de designació del nou monarca s'aplegaven les altes jerarquies situades en un lloc preferent –entaulats i tarimes–, mentre el poble actuava com a espectador al peu del carrer o des dels balcons, les finestres i els terrats de les cases. En aquest cas, es donava la comunió perfecta entre aquests dos submóns: l'oficial i el més popular tot i que cadascú des del seu espai.

Respecte al cerimonial de la proclamació, les cròniques expliquen com un dels reis d'armes pujava a una tarima que hi havia a l'entaulat i exclamava en veu alta seguint el costum castellà tres vegades «Silencio» i tres vegades més «Oid». Per la seva banda, el regidor enlairava el real pendó i proclamava tres vegades en veu alta «Castilla y Catalunya por el Rey Nuestro Señor» i el nom del flamant monarca i el públic anava repetint successivament amén. Aquest mateix ritual es repetia a la plaça de Santa Maria i a l'Ajuntament. Posteriorment, el tinent del corregidor instal·lava el real pendó en una de les finestres del consistori on romania custodiat per un cos de guàrdies valones i dos macers durant vuit dies.

El desplaçament pels diferents espais es feia en comitiva i seguint un protocol molt definit. Per exemple, en el cas de la proclamació de Lluís I encapçalava el seguici una companyia de cavalls del regiment de Farnesio. A continuació, hi anava el cos de les reials guàrdies valones i els timbalers i clarinets de la ciutat. A partir d'aquí seguien les autoritats civils de la ciutat: l'alguzmir major, els alguzirs del corregidor, els macers, els regidors de la ciutat, el tinent del corregidor, el secretari, els oficials i el personal subaltern. Cal pensar que la marxa a cavall del seguici era a pas lent perquè es tractava de veure i ser vist amb un itinerari ja preestablert i profusament adornat i il·luminat.¹⁸

Pel que fa al recorregut, en tots els casos s'acostumava a traçar un itinerari similar. A tall d'exemple, al 1746 el recorregut va ser: carrer de la Riera, de Barcelona, plaça i carrer de les Penyes, plaça de Sant Cristòfol, carrer de Santa Maria, plaça Major, plaçeta de Santa Maria, carrer de Sant Francesc i carrer de Bonaire.¹⁹

Una vegada arribada la comitiva a l'Ajuntament tenia lloc una celebració de caire més elitista reservada a les autoritats polítiques, religioses i militars de la ciutat i promoguda pel corregidor.

¹⁸ CAPDEVILA, «La proclamació del rei Lluís I».

¹⁹ ACM70-1-T2-598. Llibre d'acords municipals, 19 de setembre de 1746.

En aquest conjunt de celebracions no podia faltar la religiosa que acostumava a organitzar-se l'endemà del jurament reial. Així, en tots els actes de proclamació es preveia realitzar un Te Deum a l'església de Santa Maria. Les autoritats sortien del consistori en un seguici que seguia escrupolosament un orde de jerarquia. A l'interior de l'església s'acomodaven també seguint aquesta gradació. De tal manera que tot i que amb aquests actes participava el conjunt de la població, cadascú exercia el paper que tenia assignat segons la seva posició socioeconòmica, tal com succeïa amb el jurament al rei.

Alguns dels festeigs dignes de menció van ser les lluminàries i els focs d'artificis que constituïen un dels efectes més llampants en una època en què la nit significava foscor. Gràcies a aquestes il·luminacions, que van assolir en el Barroc la seva màxima manifestació, s'aconseguia crear un món fantàstic i meravellós, ja que feien en expressió típica de l'època «de la nit, dia».²⁰ Els balcons i finestres de les cases acostumaven a il·luminar-se amb llums de cera i torxes.

Per la seva banda, l'Ajuntament acostumava a commemorar aquest esdeveniment amb un castells de focs d'artifici.²¹ Tot i tractar-se d'un acte obert a tothom, era admirat des d'espais diferents la qual cosa evidenciava l'estratificació social existent. Així, tal com s'ha tingut oportunitat d'il·lustrar amb altres esdeveniments, els grups preeminents podien gaudir de la pirotècnia des de l'ajuntament, mentre que les classes populars ho contemplaven a peu de carrer o des de les seves cases.

Segurament, l'admiració dels guarniments dels carrers i edificis era una activitat de caire més obert, ja que abocava a tots els grups socials a passejar pels carrers de la ciutat. No s'ha de menystenir el component polític i d'exaltació a la figura règia que s'evidenciava en la decoració dels carrers, les arquitectures efímeres creades per l'esdeveniment i els actes organitzats paral·lelament al jurament del monarca com ara representacions teatrals, balls, curses de braus o lectura de poemes apuntada en alguns treballs.²²

En el decurs del trajecte seguit per la comitiva es podien admirar les anomenades arquitectures efímeres (arcs triomfals, tarimes, piràmides, altars i documents textuais com jeroglífics, lemes, emblemes o poesies). Aquestes construccions eren realitzades a partir de materials peribles com ara el paper, la fusta o les teles. Amb tot, la fusta constituïa un element fonamental, ja que permetia transformar els espais urbans cobrint les façanes o construint altars o amfiteatres. Posteriorment, moltes d'aquestes edificacions eren recobertes amb una capa de pintura que pretenia simular materials nobles com l'alabastre, el marbre, l'or o la plata. Tot plegat recorda allò que Gallego ha denominat com el camouflagge dels materials pobres.²³

²⁰ PÉREZ SAMPER, «Les festes reials a la Catalunya del Barroc», 360-375.

²¹ Biblioteca UB. Secció reserva 07C-239/4/22-10, 12.

²² CAPDEVILA, «La proclamació del rei Lluís I».

²³ JULIÁN GALLEGO, «Madrid un urbanismo de teatro», *Revista de Occidente* (Madrid 1969), núm.73, T. XXV, p. 30. Referència extreta de Reyes Escalera, *La imagen de la sociedad barroca andaluza. Estudio simbólico de las decoraciones efímeras en la fiesta altoandaluza. Siglos XVII y XVIII*, (Málaga 1994), 34.

Com a exemples paradigmàtics d'arquitectura efímera destaquen els frontispicis, les piràmides i els arcs triomfals. Respecte als frontispicis, aquests acostumaven a embellir les façanes dels edificis més emblemàtics de la ciutat i de manera especial els situats en l'itinerari de la comitiva. Quant a l'ornamentació dels carrers, acostumaven a predominar els domassos, els tapissos, els tafetans, els cobricels, les tramoies, les flors naturals, els arbusts, així com els fruits naturals de la temporada. Igualment, sovintejaven els motius relacionats amb la naturalesa.

Com a contrapunt a aquest ambient festiu i d'exaltació a la figura regia, cal destacar la presència de militars que participaven en les comitives i es passejaven sota l'atenta mirada dels habitants de la localitat. De fet, la lectura de la documentació generada pels juraments reials de Lluís I, Ferran VI, Carles III i Carles IV traspua un sentiment d'absoluta lleialtat i adhesió a la dinastia borbònica. Res feia sospita que a principis del segle XVIII una part de la societat catalana s'havia posicionat al costat d'un altre monarca durant la Guerra de Successió. Cal puntualitzar que aquesta percepció no és privativa de Mataró.

Tanmateix, tot i les possibles reticències a participar en aquest tipus d'esdeveniments la necessitat de trencar amb la monotonia va afavorir que el poble acabés participant com a espectador en el recorregut de la comitiva, en el jurament, així com en les lluminàries i focs d'artificis. En aquest sentit, la festa acomplia el seu objectiu d'esdevenir un instrument lúdic de caràcter transversal, però també de propaganda política i de control militar.

Conclusions

Així doncs, l'estudi de les cròniques coetànies als actes de proclamació reial i els llibres d'acords municipals ha permès aproximar-se al cerimonial articulat a Mataró amb motiu del jurament de Lluís I, Ferran VI, Carles III i Carles IV.

En els quatre casos s'ha evidenciat com es va seguir, a grans trets, el mateix patró: la recepció de la carta en què s'informava de la necessitat d'organitzar un acte de proclamació, la planificació de l'esdeveniment, la distribució de les tasques entre el consistori i les institucions gremials, la decoració dels carrers, així com l'itinerari de la comitiva i el jurament al rei.

Des del punt de vista de l'anomenada cultura immaterial, el seguiment dels diferents esdeveniments ha evidenciat com a l'entorn d'un acte de caràcter netament polític s'aixoplugaven tot un reguitzell de manifestacions de cultura popular, com ara les manifestacions musicals, les representacions decoratives, el cerimonial del jurament o les formes de sociabilitat col·lectiva. Aquestes darreres materialitzades a partir del seguici, el jurament reial, els focs d'artificis o la celebració religiosa del Te Deum.

Malgrat tractar-se d'un model de jurament exportat de Castella i que s'aclamava als descendents de Felip V, de l'anàlisi de la documentació es desprèn que es tractava

d'esdeveniments multitudinaris. Més enllà de la voluntat oficial de mostrar una imatge de submissió i pacífica, és innegable el seu paper lúdic, festiu i d'evasió.

Igualment, cal remarcar el seu component de comunió social. Al voltant de la proclamació reial totes les classes socials hi participaven activament tant en l'organització com en el gaudiment de la festa. En el decurs de la comunicació, s'ha mostrat com els gremis i les corporacions gremials s'encarregaven del guarniment dels carrers, la corporació municipal tenia cura de l'uniforme dels oficials (regidors, macers en armes) i la resta de la població rebia la comesa d'engalanar la seva casa.

Tots els grups socials participaven de la festa. Ara bé, en una societat estamental com era la de l'Antic Règim cada col·lectiu gaudia de la festa en funció de la seva condició social. Segurament, el cerimonial de jurament reial, els focs d'artificis o la celebració del Te Deum constitueixen els exemples més reveladors. Si les autoritats eclesiàstiques, municipals i els grups més preeminents de la ciutat assistien a la cerimònia de la proclamació reial des de les tarimes construïdes per a l'ocasió, la resta de la societat ho seguia a peu de carrer.

Així mateix, els focs d'artificis eren admirats per les classes benestants des del balcó del consistori, mentre la resta de la població ho seguia des del carrer o des de casa seva. Quelcom semblant es va produir en la celebració religiosa en què les classes benestants assistien al Te Deum des d'un espai reservat mentre les classes populars s'aplegaven a d'altres punts de l'església.

En definitiva, malgrat aquestes diferenciacions socials, cal destacar el paper que van tenir aquestes celebracions tant com una forma de sociabilitat col·lectiva com també una via d'expressió de la cultura immaterial de la societat mataronina setcentista materialitzada amb l'arquitectura efímera, els vestuari de les autoritats civils, els balls, les curses de braus, les representacions teatrals, la lectura de poemes o els focs d'artificis.